

Asia: VN/17928/2024

Hallituksen esitysluonnos perusopetuslain muuttamisesta

Lausunnonantajan lausunto

Onko teillä lausuttavaa esityksen 29 pykälään koskien puhelimia ja muita mobiililaitteita?

Ensimmäinen lisäys on ristiriidassa perusopetuslain 31§:n kanssa, joka säätelee opetuksen, sen edellyttämien oppikirjojen ja muun oppimateriaalin sekä työvälineiden ja työaineiden maksuttomuudesta. Tämän pykälän taustalla ovat lapsen oikeudet koulutukseen ja yhdenvertaisuuteen varallisuudesta huolimatta.

Suomeen on päässyt vaivihkaa muotoutumaan käytäntö, jossa oppilaiden omia puhelimia käytetään osana perusopetusta. Tämä käytäntö perustuu oletukselle, että jokaisella peruskoululaisella on oma älypuhelin. Viimeisten vuosien aikana näyttö erilaisten älypuhelinsovellusten haitallisuudesta lapsille ja nuorille on kuitenkin lisääntynyt. Siksi Suomessakin on lausuntoaikana julkaistu ensimmäiset kansalliset suositukset älypuhelinien hankkimiselle ja käytölle. Yksi suosituksista on, että alakoululaiselle ei hankinta omaa älypuhelinia. Niin tärkeää kuin digitaalisten oppiminen onkin, suuri osa näistä taidoista on itse asiassa opittavissa ilman laitteita (esim. omien tietojen jakaminen ja nettietiketti). Kun laitteita tarvitaan, koulun tulee tarjota ne oppilaille.

Toinen lisäys on myös ristiriidassa kertyvän tutkimusnäytön kanssa. Systemaattisen kirjallisuuskatsauksen, tiederaporttien ja suullisten tiedonantojen (mm. Karin Boode, Alankomaat) perusteella niissä maissa, joissa älylaitteiden käyttökielto koskee myös väli- ja ruokatunteja, oppimistulokset ovat parantuneet, kiusaaminen on vähentynyt ja koulun turvallisuus ja yhteisöllinen ilmapiiri ovat parantuneet. Vaikutukset kiusaamiseen ja yhteisöllisyyteen ovat olleet jopa voimakkaampia kuin vaikutukset oppimistuloksiin. Oppimistulosten osalta älypuhelinikiellon vaikutus on ollut suurin matalan tulo- ja koulutustason perheistä tulevilla lapsilla. Siten tällaisella koko koulupäivän aikaisella puhelinikiellolla voisi olla Suomessakin oppimistuloksien eriytymistä vähentävä vaikutus.

Osa nuorista kuvaa älypuhelinia ”pelastusrenkaaksi”, johon turvautua välitunneilla, kun sosiaaliset tilanteet jännittävät tai ahdistavat. Kaikissa ahdistuneisuushäiriöissä välttämiskäyttäytyminen

kuitenkin pahentaa ahdistusoireita. Sosiaalisia taitoja oppii vain harjoittelemalla, ja esi- ja perusopetus väli- ja ruokatunteineen tarjoavat sosiaalisten taitojen harjoittelulle hyvät olosuhteet.

Ehdotamme 29§ muuttamista seuraavasti: Oppilaan omaa puhelinta tai mobiililaitetta saa käyttää koulupäivän aikana vain rehtorin tai opettajan luvalla henkilökohtaiseen terveydenhoitoon tai muusta painavasta syystä. Järjestyssäännöillä tai järjestysmääräyksillä tulee määrätä puhelinten ja muiden mobiililaitteiden säilytyksestä koulupäivän aikana.

Liitetiedostona on lausuntomme, jossa on myös linkit kirjallisuusviitteisiin.

Onko teillä lausuttavaa esityksen 36 d pykälään koskien puhelimia ja muita mobiililaitteita?

Ei ole.

Onko teillä muita huomioita puhelimia ja muita mobiililaitteita koskeviin ehdotuksiin?

Ei ole.

Onko teillä lausuttavaa esityksen 41 a-d ja 42 d pykäliin koskien aluehallintovirastojen laillisuusvalvontaa?

Ei ole.

Onko teillä muita huomioita aluehallintovirastojen laillisuusvalvontaa koskeviin ehdotuksiin?

Ei ole.

Onko teillä lausuttavaa esityksen 2 pykälään koskien liikunnallisen elämäntavan lisäämistä esi- ja perusopetuksen tavoitteisiin?

Pidämme lisäystä hyvin perusteltuna. Arkinen liikunta tukee monipuolisesti lasten ja nuorten terveyttä ja kehitystä. Koulumatkojen ja välituntien aikainen liikunta parantaa keskittymiskykyä, sydän- ja verisuonielimistön terveyttä ja tukee mielenterveyttä. Kun liikunnasta tulee tavallinen osa arkea jo lapsuudessa, tapa jatkuu todennäköisemmin myös aikuisena. Tämä lisäys on hyvä esimerkki terveyttä edistävästä koulusta, jota myös WHO ja Unesco ovat yhdessä toivoneet.

Myös tätä kohtaa koskevat kirjallisuusviitteet löytyvät liitetiedostosta.

Onko teillä muita huomioita liikunnallista elämäntapaa koskevaan ehdotukseen?

Ei ole.

Onko teillä lausuttavaa perusopetuslain säädöshuoltoa koskeviin ehdotuksiin?

Ei ole.

Voit jättää kommentit lausuntoon myös liitteenä

Kosola Silja
Suomen Nuorisolääkärit ry